

Katalog wymagań programowych na poszczególne stopnie szkolne

Matematyka. Poznać, zrozumieć

Kształcenie w zakresie rozszerzonym. Klasa 4

Poniżej podajemy umiejętności, jakie powinien zdobyć uczeń z każdego działu, aby uzyskać poszczególne stopnie. Na ocenę dopuszczającą uczeń powinien opanować umiejętności z pierwszej części tabeli, na ocenę dostateczną – z pierwszej i drugiej części tabeli, na ocenę dobrą – z pierwszej, drugiej i trzeciej, na ocenę bardzo dobrą – z czterech pierwszych części, a na celującą – wszystkie umiejętności z tabeli.

1.STEREOMETRIA

STOPIEŃ	UMIĘTNOŚCI UCZNI
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> określa wzajemne położenie prostych i płaszczyzn w przestrzeni oraz wskazuje je na modelach figur przestrzennych zna pojęcia: kąt między prostymi w przestrzeni, kąt nachylenia prostej do płaszczyzny, kąt dwuścienny i wskaże je na modelach graniastosłupów i ostrosłupów oraz rysunkach tych figur rozpozna i nazwie wielościany, bryły obrotowe na podstawie modeli i rysunków opisze graniastosłup prosty i wskaże: podstawy, ściany boczne, krawędzie podstaw, krawędzie boczne, wysokość, wierzchołki i przekątne graniastosłupa rozdzieli graniastosłupy proste i pochyłe zna pojęcie graniastosłupa prostego i prawidłowego wykreśli siatkę graniastosłupa prostego oblicza długość krawędzi i przekątnych graniastosłupa, stosując twierdzenie Pitagorasa i funkcje trygonometryczne kąta ostrego w trójkącie prostokątnym oblicza pole powierzchni całkowitej i objętość poznanych graniastosłupów, jeśli wymagane jest tylko podstawienie danych do wzoru opisze ostrosłup prosty i wskaże: podstawę, ściany boczne, krawędzie podstawy, krawędzie boczne, wysokość, spodek wysokości i wierzchołki ostrosłupa zna pojęcie ostrosłupa prostego i prawidłowego wykreśli ostrosłupa prostego oblicza pole powierzchni całkowitej i objętość poznanych ostrosłupów, jeśli wymagane jest tylko podstawienie danych do wzoru zna definicję walca zna pojęcia i potrafi wskazać: przekrój osiowy walca, przekrój poprzeczny walca wskazuje: podstawy, powierzchnię boczną, tworzącą, wysokość i oś walca zna definicję stożka wskazuje: podstawę, powierzchnię boczną, tworzącą, wierzchołek, wysokość i oś stożka zna pojęcia i potrafi wskazać: przekrój osiowy stożka, przekrój poprzeczny stożka i kąt rozwarcia stożka

	<ul style="list-style-type: none"> • zna definicje kuli i sfery • oblicza pole powierzchni całkowitej i objętość walca, stożka, kuli, jeśli wymagane jest tylko podstawienie danych do wzoru • wykreśli siatkę walca, stożka
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia proste prostopadłe, równoległe i skośne w przestrzeni • wyznacza rzut prostokątny punktu, odcinka, prostej na płaszczyznę • wykorzystuje wzór Eulera do sprawdzenia, czy istnieje wielościan wypukły o danej liczbie wierzchołków, krawędzi i ścian • zaznacza i oblicza w prostych przypadkach miary kątów między krawędziami graniastosłupa i jego ścianami, przekątnymi i ścianami • wskazuje i oblicza w prostych przypadkach kąty między krawędziami ostrosłupa, krawędziami i przekątnymi podstawy ostrosłupa • zaznacza kąty między ścianami w graniastosłupach i ostrosłupach • rozwiązuje proste zadania geometryczne dotyczące graniastosłupów z wykorzystaniem trygonometrii i poznanych twierdzeń • oblicza pole powierzchni całkowitej i objętość poznanych graniastosłupów • rozwiązuje proste zadania geometryczne dotyczące ostrosłupów z wykorzystaniem trygonometrii i poznanych twierdzeń • oblicza pole powierzchni całkowitej i objętość poznanych ostrosłupów • oblicza pole powierzchni całkowitej i objętość walca • oblicza pole powierzchni całkowitej i objętość stożka • oblicza pole powierzchni i objętość kuli • rozpoznaje w walcach kąty między odcinkami oraz kąty między odcinkami i płaszczyznami; oblicza miary tych kątów w prostych sytuacjach • rozpoznaje w stożkach kąty między odcinkami oraz kąty między odcinkami i płaszczyznami, w tym kąt między tworzącą i podstawą, kąt rozwarcia stożka; oblicza miary tych kątów w prostych sytuacjach • określa, jaką figurą jest dany przekrój prostopadłościanu w typowych sytuacjach • określa, jaką figurą jest dany przekrój sfery płaszczyzną • zna definicję brył podobnych • zna definicję skali podobieństwa brył podobnych
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • określa, jaką figurą jest dany przekrój graniastosłupa lub ostrosłupa płaszczyzną • wskazuje przekątne dowolnego graniastosłupa • oblicza miary kątów między krawędziami graniastosłupa i jego ścianami, przekątnymi i ścianami • oblicza miary kątów między krawędziami ostrosłupa i jego ścianami, przekątnymi podstawy ostrosłupa i jego ścianami • wyznacza miary kątów dwuściennych w graniastosłupach i ostrosłupach • rozwiązuje zadania geometryczne dotyczące graniastosłupów z wykorzystaniem trygonometrii i poznanych twierdzeń • rozwiązuje zadania geometryczne dotyczące ostrosłupów z wykorzystaniem trygonometrii i poznanych twierdzeń • rozpoznaje w walcach i oblicza kąty między odcinkami oraz kąty między odcinkami i płaszczyznami; • rozpoznaje w stożkach i oblicza kąty między odcinkami oraz kąty między odcinkami i płaszczyznami, w tym kąt między tworzącą i podstawą, kąt

	<p>rozwarcia stożka</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: graniastosłup wpisany w walec, graniastosłup opisany na walcu • rozumie pojęcia: stożek wpisany w walec, walec wpisany w stożek • rozumie pojęcia: kula wpisana w walec, walec wpisany w kulę • rozumie pojęcia: kula wpisana w wielościan, kula opisana na wielościanie • zna i stosuje twierdzenia o polu powierzchni całkowitej i objętości brył podobnych
Bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza w graniastosłupach i ostrosłupach miary kątów między odcinkami, między odcinkami a płaszczyznami oraz między ścianami w zadaniach podwyższonym stopniu trudności • rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące własności i obliczania pól powierzchni i objętości graniastosłupów, ostrosłupów i brył obrotowych • wyznacza zależności w ostrosłupie • rozwiązuje zadania dotyczące brył wpisanych i opisanych
Celujący	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje nietypowe zadania złożone o podwyższonym stopniu trudności, z wykorzystaniem trygonometrii i poznanych twierdzeń dotyczące: krawędzi i przekątnych w graniastosłupie, pola powierzchni całkowitej i objętości graniastosłupa, ostrosłupa, kąta dwuściennego, pola powierzchni całkowitej i objętości walca, pola powierzchni i objętości stożka, pola powierzchni i objętości kuli, brył podobnych, brył wpisanych i opisanych

2.GRANICA I POCHODNA FUNKCJI

STOPIEŃ	UMIEJĘTNOŚCI UCZNIĄ
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie intuicyjnie definicję granicy funkcji w punkcie i nieskończoności • zna twierdzenia dotyczące granic funkcji w punkcie i nieskończoności (sumy, różnicy, iloczynu, ilorazu) • oblicza proste granice funkcji wielomianowej i wymiernej w punkcie, korzystając z poznanych twierdzeń • zna definicje granic jednostronnych w punkcie • zna twierdzenia wyrażające zależność między granicą funkcji w punkcie a granicami jednostronnymi tej funkcji w danym punkcie • odczytuje z wykresu funkcji jej granice jednostronne w danym punkcie • zna definicję ciągłości funkcji w punkcie i umie ją zastosować w prostych przypadkach • zna podstawowe funkcje, które są ciągłe w punkcie • zna pojęcie pochodnej funkcji w punkcie i w zbiorze • wyznacza pochodną funkcji korzystając z podstawowych wzorów rachunku różniczkowego • zna i stosuje twierdzenie o pochodnej sumy, różnicy funkcji • zna warunki, jakie musi spełniać pochodna funkcji, aby dana funkcja była monotoniczna w przedziale liczbowym • wyznacza przedziały monotoniczności funkcji wielomianowej stopnia 3, badając znak pochodnej • zna warunek konieczny i wystarczający istnienia ekstremum lokalnego funkcji

	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na wykresie funkcji jej ekstrema lokalne • wyznacza ekstrema lokalne funkcji wielomianowej stopnia 3
Dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza granice prostych funkcji wielomianowych i wymiernych w nieskończoności, korzystając z poznanych twierdzeń dotyczących granic • oblicza granice prawostronne i lewostronne funkcji w punkcie – proste przypadki • oblicza granice niewłaściwe w punkcie – proste przypadki • wyznacza równania asymptot pionowych • wyznacza równania asymptot poziomych • wskazuje na wykresie punkty ciągłości i nieciągłości funkcji • bada ciągłość funkcji w punkcie • rozumie różnicę między pojęciami „pochodna funkcji w punkcie” i „pochodna funkcji” • zna interpretację geometryczną i fizyczną pochodnej funkcji • wyznacza na podstawie twierdzeń o działaniach na pochodnych (iloczynu funkcji i stałej c, sumy, różnicy, iloczynu i ilorazu funkcji) pochodne funkcji wymiernych w zbiorze • interpretuje pochodną funkcji w punkcie (jako tangens kąta, który tworzy styczna do wykresu funkcji w tym punkcie z osią x) • wyznacza równanie stycznej do wykresu funkcji w danym punkcie • wyznacza przedziały monotoniczności funkcji wymiernej badając znak pochodnej – proste przypadki • wyznacza ekstrema lokalne funkcji wymiernej – proste przypadki
Dobry	<ul style="list-style-type: none"> • zna definicje i na ich podstawie oblicza granice funkcji wielomianowych i wymiernych w punkcie i granice niewłaściwe • oblicza granice funkcji w punkcie (w tym jednostronne), korzystając z własności funkcji ciągłych i twierdzeń o działaniach na granicach • bada ciągłość funkcji w przedziale liczbowym, w którym funkcja jest określona • bada ciągłość funkcji zdefiniowanych wzorami „klamerkowymi”, w danych punktach • zna i rozumie interpretację geometryczną i fizyczną ilorazu różnicowego • oblicza z definicji pochodne znanych funkcji w danym punkcie • korzysta z interpretacji geometrycznej i fizycznej pochodnej • wyznacza pochodne funkcji wielomianowych i wymiernych • bada znak pochodnej i wyznacza przedziały, w których funkcja jest: rosnąca, malejąca, stała • wyznacza minimum i maksimum lokalne funkcji w przedziale liczbowym • wyznacza najmniejszą i największą wartość funkcji w przedziale liczbowym, korzystając z wyznaczonych ekstremów lokalnych oraz przedziałów monotoniczności funkcji • wyznacza zbiór wartości funkcji • stosuje pochodne funkcji wielomianowych i wymiernych do rozwiązywania zadań optymalizacyjnych
Bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady funkcji, które nie mają granicy w punkcie • uzasadnia, na podstawie definicji, istnienie granicy funkcji w punkcie lub brak granicy funkcji w danym punkcie • bada ciągłość funkcji zdefiniowanych skomplikowanymi wzorami, w tym złożonymi wzorami „klamerkowymi”, w danych punktach

	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w zadaniach twierdzenia dotyczące funkcji ciągłych (np. wymagających określenia liczby rozwiązań równania wielomianowego) • podaje przykłady funkcji, które mają granice niewłaściwe w punkcie • podaje przykłady funkcji, które mają granicę lewostronną, a nie mają granicy prawostronnej w tym samym punkcie (i odwrotnie) • podaje przykłady funkcji dla których nie istnieje pochodna funkcji w punkcie • stosuje do rozwiązywania zadań o podwyższonym stopniu trudności interpretację geometryczną i fizyczną pochodnej funkcji w punkcie
Celujący	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące: granicy funkcji w punkcie i w nieskończoności, ciągłości funkcji w punkcie, ciągłości funkcji w przedziale liczbowym, pochodnej funkcji w punkcie, własności pochodnej funkcji w zbiorze, związku monotoniczności funkcji z pochodną danej funkcji, ekstremum lokalnego funkcji, najmniejszej i największej wartości funkcji w przedziale liczbowym, związku monotoniczności funkcji i jej ekstremów lokalnych z pochodną danej funkcji • rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności (w tym zadania z parametrem)

3. POWTÓRZENIE DO MATURY

Kryteria oceniania poszczególnych działów według wymagań edukacyjnych podanych w klasach I–III.